

Πασαλιμάνι, η καρδιά του αστικού Πειραιά

Το τοπίο στη λογοτεχνία

Δημήτρης Ραυτόπουλος, *Τα παλιά καφενεία του Πειραιώς*, από το: Νίκος Αξαρχής, Βάσις Τσοκόπουλος, *Πειραιάς, ανθολόγιο αφηγήσεων*, Εκδόσεις Τσαμαντάκη, Πειραιάς 2009.

«...Οι διανοούμενοι πάλι μαζεύονταν στο Πασαλιμάνι. Εκεί ήταν τρία καφενεία, από τα παλαιότερα: Του Χρυσοστομίδα, εκεί που είναι τώρα η ταβέρνα Μήτσου (και δίπλα το περίφημο θέατρο Χρυσοστομίδα, τώρα, “Ολύμπια”) και απέναντι άλλα δύο καφενεία, οι “Διόσκουροι” του Συνοδινού (σήμερα “Βερσαλλίες”) και του Διονυσιάδη (σήμερα “Σπλέντιτ”), που είχε από πίσω και το θέατρο, του ίδιου του Διονυσιάδη. Στο θέατρο αυτό κατέβαινε συχνά τα καλοκαίρια το Ελληνικό Μελόδραμα-πρόγονος της Λυρικής Σκηνής-που ήταν τότε το “μπουλούκι”. Συνέβαινε μάλιστα να παίζουν ταυτόχρονα τα βράδια τα “όργανα” στο καφενείο και το Μελόδραμα δίπλα στην μάντρα του Διονυσιάδη και να γίνεται... ιλαροτραγωδία.»

Χρήστος Χαρίδημος, από το: *Ανθολόγιο αφηγήσεων, Πειραιάς*, (επιμέλεια: Νίκος Αξαρχής, Βάσις Τσοκόπουλος), Εκδόσεις Τσαμαντάκη, Πειραιάς 2009.

«...Απο τότε κατέβηκα στον Πειραιά, στο Πασαλιμάνι, στο παλαιό θέατρο του Διονυσιάδη, που είναι σήμερα ο κινηματογράφος “Σπλέντιτ”. Εργάσθηκα όλη την θερινή σαιζόν. Τότε, στον Πειραιά έπαιζαν οι καραγκιαζοπαίχτες: απέναντι στον Όμιλο Ερετών ο Γεώργιος Κουτσούρης και πριν από τον Κουτσούρη ο Δεδούσαρος. Στην Φρεατπύδα, εκεί που βρίσκεται το καφενείο Φανού, στην πλατεία, έπαιζε ο Ιωάννης Μώρος. Το άλλο καλοκαίρι έπαιξα στο θέατρο έναντι Ομίλου Ερετών. Θεατρώνης ήτο ο Χρήστος Μπόργης. Εκεί έπαιξα μέχρι το 1993. Και από εκεί επήγα στην Πλατεία του Πασαλιμανιού στο σημερινό θέατρο “Ολύμπια”. Επιχειρηματίας ήμουν εγώ. Έπαιξα μέχρι το 1938 έφυγα και ξαναπήγα πάλι στο θέατρο έναντι Ομίλου Ερετών. Επιχειρηματίας πάλι εγώ. Το θέατρο αυτό το εργάσθηκα μέχρι που επήρα την σύνταξή μου απο το Ταμείον Συντάξεως Ηθοποιών το 1949. Και το εσυνέχισε ο γιος μου Γιώργος Χαρίδημος μέχρι το 1957 που οικοδομήθηκε.»

Γεια σου Περαία αθάνατε, Στίχοι/Μουσική: **Μιχάλης Γεννήτσαρης**.

Γεια σου Περαία αθάνατε
Πολλά τραγούδια έγραψαν
Περαία μου για σένα
γράφω κι εγώ στη σούρα μου
με τη σειρά μου ένα

Γεια σου Περαία αθάνατε
της εργατιάς κολόνα
Πασαλιμάνι, Κοκκινιά
Καμίνια, Δραπετσώνα

Κούπες κρασί αμέτρητες
στην Τρούμπα θα ρουφήξω
και στο Χατζηκυριάκειο
στουπί θα καταλήξω

Γεια σου Περαία αθάνατε
απόψε κάνω γιούρια
στη Ζέα, στα Λιπάσματα
και στα γνωστά Ταμπούρια

Γεια σου Περαία αθάνατε
χιλιοτραγουδισμένε
κάνεις καρδιές να χαίρονται
κάνεις καρδιές να κλαίνε

Χαρές και πίκρες μάς κερνάς
ανάμιχτες, χαρμάνι
το καλώς ήρθες κι έχε γεια
που λένε στο λιμάνι